

M
Muinaistutkimuksia Vähässäkyrössä. 1933.
=====

Kertomukseen kuuluu 1 kartta ja 10 valokuvaa
(lev. 8983-8992).

Vähässäkyrössä oli tehtävänä: 1) katsastaa, että Kaavontönkän kalmistoa ei uhannut mikään vaara ja päinvastaisessa tapauksessa suorittaa siinä kaiveuksia, sekä 2) toimittaa Rummukkajärven rannalta tavatun, tohtori T. I. Itkosen aikaisemmin kesällä tutkiman sekä merialukseksi päättelämän veneen löytöpaikan korkeusmääräys yli meren pinnan. Lisäksi tuli 3) Hiiripellon kylän Vuolteen talon uudelta tontilta vast'ikään tavatun ja jo tänä syksynä rakennustöissä osaksi vahingoitettavaksi joutuvan hautaraunion pohjan kartoitus, joka oli tarpeellinen suorittaa niin kauan kuin raunion pohja vielä oli ehyt. Sitäpaitsi toimitin, Etelä-Pohjanmaan historiakomitean laskuun, kiinteiden muinaisjäännösten tarkastelua ja valokuvausta, joiden tulokset liitän lyhyesti tähän.

Kaavontönkkä (kuv. 1) oli aivan siinä kunnossa kuin prof. Hackmanin kaivausten päättyessä, päättäen hänen karttansa mukaan suorittamastani tarkastuksesta. Eikä paikkakunnalla epäilty minkään vaaran sitä uhkaavan.

Rummukkajärven veneen löytöpaikalla Järvenkylän (ent. Rövarlankylän) takalistolla kävin oppaanani Tapoilan kylän Jussilan talon vanha isäntä, taloustirehtööri Jussila, jonka sieltä ostamalta järvikuiiva-palstalta vene oli löydetty. Tarkoitukseni oli vaakita löytöpaikka Kyrönjoesta lähtien, koskapa tohtori Itkosen ei ollut onnistunut saada selville, missä järven kuivausta varten tehtyä laskuoja-profiilia nykyään säilytettiin. Kun minulle kerrottiin järvenkyläläisillä olleen jäljennökset kuivauskartoista,

tiedustelimme niitä menomatkalla löytöpaikalle ja onnistuimmekin viimein löytämään ne maanviljelijä Jaakko Myntin tallesta. Niiden nojalla saatiin siksi tarkat korkeusmitat, että pidin vaatitusta tarpeettomana. Löytöpaikalla oli kuitenkin käytävä ottamassa selvää, missä suhteessa veneen löytökohta oli kuivatun järven ranta-äyräisiin. Tällöin selvisi että löytökohta oli turvesuossa, n. 2 m järven rantapenkereestä maalle päin; veneen pohja oli ollut turpeen alla olevan saven päällä. Savipohja oli löytökohdalla melkein järven vanhan pohjan tasolla. Vene lienee siis tässä ollut vedettynä matalaan rantaan tahi juuttunut rantamatalikkoon meren pinnan ollessa Rummukkajärven (ennen sen laskuja vallinneen) vedenpinnan kanssa samassa tasossa, edellyttäen että vene tosiaankin on niiltä ajoin joilloin sen löytöpaikka oli meren rannassa. Rummukkajärvi oli esihistoriallisen ajan loppupuolella nykyisestä Vassorin selästä eteläänpäin jatkuvan merenlahden pohjukassa. Vassorin selän pohjukka on nykyään valtamaantien pohjoispuolelta lähtien niin pitkälti kuin sitä tieltä näkyy vesikasvillisuuden kattamaa, meren pinnan tasolla olevaa rantalieteikköä, jossa sekä jaloin että venein on melkein yhtä mahdotonta kulkea. Maatuminen tapahtuu tällaisissa olosuhteissa hyvin nopeaan. Vielä miesmuistin aikana lainehti selällä selvä vesi maantiehen saakka ja maantien eteläpuolella oli samanlaista lieteikköä kuin nyt sen pohjoispuolella. Ja viime vuosisadan puolivälissä muistettiin merenlahden ulottuneen selältä Vähänkyrön Metsämullon kylän puolelle asti (vrt. Suomi 1857, s. 143, Yrjö Koskinen). On luultavaa, että Rummukkajärven järvikuivan ympärillä olevat lakeudet, jotka nyt ovat laajoina soina, merestä kohotessaan olivat juuri samanlaista pettäväää rantalieteikköä, kuin Vassorin selän pohjukka parhaallaan. Itse järven kohta oli tietenkin syvempänä selvää vettä. Vene lienee hyllyvälle, ^{melkein} meren pinnan tasoissa olevalle rannalle vedettynä ja hyljättyä pian uponnut siihen ja myöhemmin, Rummukkajärven altaan kurouduttua järveksi, jonka rannat alkoivat soistua, peittyvät yhä syvemmälle kasvavan suoturpeen alle.

Maanviljelijä Jaakko Myntin hallussa Järvenkylässä olevat Rummukkajärven kuivauskartat ovat F. M. v. Willebrandin laatimia v. 1887, järven jälkimäistä, Kyrönjokeen kaivettua laskua varten. Edellinen lasku, joka ei kuivannut järveä riittävästi, oli suoritettu järven Vassorin selkään johtavaa laskuojaa syventämällä. v. Willebrandin profiilista merkitsin muistiin seuraavat mitat (ensimmäisessä sarakkeessa jalkamitat v. W:n mukaan, 2:ssa allekirjoittaneen metreiksi muuttamina, 3:ssa minimimitat yli meren pinnan):

| | Merijalk. | m. | yli mer. |
|---|-------------------------------|-----------------------------|-------------------------------|
| Kyrönjoen pinta laskuojan suulla | | | 1) |
| kaarron kylän yläpäässä | 0.00 | 0.00 | 6.60 |
| Vedenjakajan korkein kohta R-järven ja | | | |
| Kyrönjoen välillä (rantaäyryään päällä) | 20.51 | 6.09 | 12,69 |
| R-järven järvikuiivan pohja | 15.76-16.76 | <u>4.68-</u> <u>4.98</u> | <u>11.28-</u> <u>11.58</u> |
| Järven laskuojan vedenpinta järven koh- | | | |
| dalla | 15.26 | 4.53 | 11.13 |
| Rummukkajärven vanha ranta (= vedenpinta) | | | |
| ennen ensimmä. kuivausta | <u>18.01-</u> <u>18.26</u> | <u>5.35-</u> <u>5.42</u> | <u>11.95-</u> <u>12.02</u> |

Rummukkajärven minimikorkeudeksi ennen sen laskua saadaan siis n. 12 m. Vaikka se on minimimitta (vrt. viivanalaista edellä), on varovaisinta olettaa se järven korkeuspinnaksi sen eristyessä merestä, sillä järven vesi on saattanut laskuväylän soistumisen vuoksi sen jälkeen jonkun verran nousta. Tämä tietäisi prof. Wittingin laskujen mukaan n. 600- 700-lukua j. Kr. (vrt. Karsten, Svensk bygd i Österbotten II, siv. 320-21), minun arvioni mukaan mieluummin 700- kuin 600-lukua (vrt. alempana: Orko). Vene olisi siis kansainvaellusajan loppupuolelta, jolta ajalta Vähästäkyröstä on vielä sängen runsaasti muinaislöytöjä. Toinen

1) Kun Kyrönjokea on v:n 1887 jälkeen perkattu, on tämä joen nykyistä keskivettä tarkoittava mitta tässä liian alhainen. Tämän sarakkeen mittoihin olisi siis lisättävä muutamia kymmeniä cm:ejä.

mahdollisuus olisi, että ^{se/} olisi niiltä ajoin, jolloin järven allas oli jo kuroutunut sisäjärveksi mutta vain lyhyen laskuojan merestä erottama. Tämän vaihtoehdon mukaan vene voisi olla vasta satakuntalaisten ja hämäläisten eränkävintiajan alulta ja erämiesten talveksi tänne järven rannalle laskuojaa myöten kätköön tuoma. On näet luonnollista, että eränkävijät pitivät täällä vakinaisesti veneitä merikalastusta varten. - Syytä on kiinnittää huomiota myös Kyrönjoen puoleiseen alhaiseen vedenjakajamittaan, joka on vain 70 cm korkeampi kuin Rummukkajärven vedenpintamitta. Se tukee käsitystäni, että Rummukkajärven eteläpuolinen suo-alue, jonka reunasta vene löytyi, oli järven eristyessä merestä laajalti samanlaista vetelää lietettä kuin nykyinen Vassorin selän pohjukka.

Järven laskuojaa kaivettaessa oli, taloustirehtööri Jussilan kertoman mukaan, löydetty airo.

=====

Hautaraunion pohja Vuolteen talon uudella tontilla Hiiripellon kylässä. Hiiripellon kylässä olevan Hiirikosken yläpuolelta eroaa Kyrönjoesta oikealle eli luoteeseen päin vanha kuiville jäänyt joen uoma, joka Kalsilan kylässä yhtyy jälleen jokeen. Uoman keskivaiheilla on vielä nähtävissä vanha kivikkoinen koskenpaikka, alkuperäinen Hiirikoski, kuten vanhat väittävät. Heti tämän koskenpaikan alapuolella on uoman koillisrannalla ennestään Heikkilän taloon kuulunut Ojamäki, joka parhaallaan suoritettavassa kylän uusjaossa on joutunut Vuolteen talon (omistaja maanvilj. Viljo Vuolle) tontiksi ja johon talon asuinrakennus ja navetta olivat jo pystytetyt. Talon pihalla oli näkyvissä ennestään aivan huomaamatta jäänyt hautaraunion pohja: iso silmäkivi ja sen ympärillä kiviä, jotka rajoittuivat selvään ulkokehään (ks. karttaa ja kuv. 2). Muinaisjäännöksen laajuus oli n. 12 m. Kivitäyte oli ilmeisesti kuljetettu rauniosta joskus pois rakennus-t.m. tarkoituksiin. Kiviä nostellessani niiden alta tapaamani palaneet luumurut osoittivat, että kyseessä oli tosiaankin hautaraunio. Kehäkivistä tulee vielä tänä syksynä pari (a ja b kartalla)

poistettaviksi, paikalle pystytettävän aittarivin takia, jonka pohjoisnurkka sattuu juuri näiden kivien kohdalle. Mutta muuten luovattiin raunion pohja säilyttää koskemattomana. Pihan laidassa sijaitsevana se olisi kuitenkin piakkoin kokonaan tutkittava. Tein pohjapiirroksen kehan siitä osasta, josta kivet poistetaan.

Raunio on muuten kansainvaellusajalla sijainnut pienellä saarella tai niemellä aivan lähellä Kyrönjoen suuta. Hiirikosken yläpuolella on nimittäin Kyrönjoen pinta 11.6 m korkealla. Ranta-äyräät ovat matalahkot, ehkä n. 3 - 4 m korkeat. Hiirikoskessa on putousta 3.9 m; sen alapuolella on joen pinta vain 7.8 - 7.7 m yli meren mutta ranta-äyräät taas korkeammat kuin ylempänä. Jokisuu on viipynyt tämän kynnyksen kohdilla n. 3 - 4 vuosisataa, jotka vastannevat likimain juuri kansainvaellusaikaa (n. 15 - 11 m: merenrantaa). Suhteellisen korkeat ranta-äyräät Hiirikosken alapuolella viittaavat kuitenkin siihen, että kosken kohta ei ollut enää kansainvaellusajan lopulla aivan jokisuussa vaan kappaleen matkaa käsittävän suvannon merestä erottama.

Vuolteen talon (Ojamäen) luoteispuoleisella kivikkoisella mäellä on pari mäen poikki kulkevaa, luontaiseksi melkein liian säännöllistä riviä isoja kiviä. Ehkäpä siinäkin on polttokalmisto.

=====

Orko on pitkä ja kapea, nykyään viljelty notko Saarenpään kylän Erkkilän (Eriksbergin) talon maalla, talosta lähes 2 km pohjoiseen päin. Mäillä notkon molemmin puolin on hautaraunioita. Raunioiden 32 ja 33 (ei 31-32) välissä on notkon poikki johtava, raskaista kivistä ja puista, joita jälkimmäisiä tavattiin ojan kaivussa, rakennettu polku. "Polkua tehtäessä niityn on täytynyt olla vielä veden alla, jonka vuoksi sen korkeus yli meren olisi mitattava", lisää *J. R. Aspelin* Th. Schvindt, jonka Vähänkyrön kiinteiden muinaisjäännösten luetteloon tämä tieto sisältyy (ks. *J. R. Aspelin* Th. Schvindt:n kertomukseen liittyvää karttaa).

Kävin tätä kivipolkua katsomassa. Se on rakennettu isoista, latteista, melkein tasapäällisistä paasista, jotka on järjestetty yksinkertaiseksi riviksi (kuv. 3). Kivien alta oli tullut näky-

3 Kyrönjoen v. 1912-13 laadittu profiili mukaan on Hiirikosken putouksen korkeus 4.02 m, joen pinta korkein yläpuolella 11.48, alap. 7.46 ylämerenp. Ranta-äyräät korkein alap. 5-6 m, korkein yläp. 3-4 m korkeat.

viin, laskuojaa kaivettaessa, niiden alustaksi asetettuja puita. Silta, jota sanotaan "jättiläisen poluksi", lähtee notkon länsireunasta ja johtaa poikki sen syvimmän kohdan; notkon loivasti kohoavalla itäsivulla se loppuu jo kaukana metsänreunasta. Silta ei edellytä sinänsä välttämättä meren salmea tai lahtea. Voisihan ajatella että se olisi rakennettu vetelän, vesiperäisen notkon poikki. En luulisi kuitenkaan, että paikalle olisi tilapäisiä tarkoituksia varten, sen ollessa takamaana tai joskus historialliseen aikaan, tehty tällaista paljotöistä suoporrasta. Luultavinta on, että silta on samalta ajalta kuin hautarauniot notkon molemmilla puolilla mailla ja silloin tehty matalan, maatuvan meren lahden poikki.

Erkkilän talossa oli tallessa v.t. lääninagronoomi Fr. Velakosken v. 1907 laatima profiili Saarenpään y.m. kylien mailla sijaitsevien Kaitajan, Hyvä-oron, Karjanevan ja Lähdekorven ympärillä olevien maiden kuivausta varten; sen mittaus kulki juuri pitkän laskuojaa, joka oli kaivettu sillan poikki. Profiilissa on main. muinaissillan kohta pisteitten 29 ja 30 välillä, lähempänä pistettä 30. Ojan vedenpinnan korkeus, joka turpeen kasvun huomioon ottaen parhaiten vastanee oletettavaa meren pintaa sillan tekoaikana, on pisteen 29 kohdalla 7.10 m, pisteen 30 kohdilla 6.98 m ja sillan kohdilla siis jokseenkin 7,00 m yli Kyrönjoen pinnan Kaitojan ojan suussa, eli siis, kun Kyrönjoen pinta on main. paikalla 6,6 m yli meren p., 13,6 m yli meren. Maanpinnan korkeus paikalla on merkitty 7,6 m:ksi, vastaten 14,2 m yli meren p.. Etelään eli Kyrönjokeen päin nousee maa tästä lähtien jonkun matkaa; sillä taholla on ojan vedenpinta vedenjakajan kohdalla 7,21 (13,81) m ja maan pinta 8,19 (14,79) m. Edellyttäen, että silta on rakennettu meren lahden yli, olisi se siis n. 13, m:n meren pinnan ajalta, jolloin Orko oli matalana, pohjoisesta päin pistävänä, etelässä loivan kannaksen Kyrönjoen laakson puoleisista vesistä erottamana lahtena. Mainittu meren pinta on prof. Vittingin arviolaskelmien mukaan roomalaiselta rautakaudelta tai kansainvaellusajan alkupuolelta. Mitta sattuu lähelle Länsi-Vöyrin nykyisen Storlatjinen suoniityn ympärille keskittyvän rikkaan hauta-

raunioalueen (Lägpeltkangas y.m.) edellyttämää merenrantamittaa, joka on n. 14 m:n korvilla (Latjinen suon mitta 13,87 m yli meren).

Tämä raunioalue on nimittäin vaikeasti käsitettävissä muutoin kuin olettamalla, että raunioalueelle johtavat suolakeudet raunioiden syntyaikana olivat vielä meren lahtia. *Ks. v:n 1934 kertomustani.*

Oron kivisillasta luoteeseen n. 75 m on, samoin Erkkilän talon maalla, notkon länsisivulla, matalassa kallioselänteessä pari n. 6 cm:n läpimittaista ja 2 cm:n syvyistä kuoppaa, joita sopii epäillä uhrikuopiksi. (Kallioon hakatuista syvennyksistä Saarenpään Mullon talon luona, ks. kuv. 4).

Tässä kohden mainittakoon, että maanvilj. Emil Hannuksela Savilahden kylästä kertoi äskettäin tavanneensa "pellon syväviljelyksessä" notkosta Alhonmäen alta (mäeltä tunnetaan hautaraunioita ja muinaislöytöjä) isohkoja (ei latteita) kiviä rivijärjestyksessä sopivan askeleen päässä toisistaan. Kivet oli raivattu pois.

=====

Ojapalon uhrikivi, jota ainakin Tallgren, Hackman ja Tegengren ovat käyneet katsomassa, sijaitsee Savilahden kylän Sallin talon metsäpalstalla n. 4 km karjatieta myöten kylästä latvaan (lounaaseen) päin ja sitten tieltä oikealle n. 50 m. Kiven nimi on Kuppikivi. Se on iso tasapäällinen kulkukivi sakeassa metsässä, n. 7 m pitkä, 5,5 m leveä ja 3,75 m korkea. Kiven päällä on enää jäljellä vain 2 "kuppia", 8 - 6,5 cm:n läpimittaisia ja 2,5 cm:n syvyisiä (kuv. 5). Nekin ovat jo kuitenkin irtaantumaisillaan olevassa pintalatuskassa. Suurin osa "kuppeja", ainakin 11 kpl., on kiven päällystästä jo lohjenneessa ja sen viereen alassuin pu-
(ovat sentään Ks. Museon lev. 7411)
donneessa pintakappaleessa, josta ne eivät ole valokuvattavissa. Kivi olisi mielestäni, Etelä-Pohjanmaan toistaiseksi ainoana tunnettu-
na esihistoriallisena uhrikivenä, uusittava alkuperäiseen asuunsa. Kiven nimi ja se, että lohjenneen kappaleen alaosassa pillossa olevat uhrikuopat ovat paikkakunnalla yleisesti tiedossa, viittaa siihen että kiven hajoaminen on tapahtunut verraten myöhään. Hautaraunioita ei tunneta aivan kiven lähiympäristöstä. Alhonmäen rauni-

*3 Lienevät kuitenkin luontaisia. A. A. Käntjärven paikalla uudelleen
21.9.1934*

oille on matkaa n. $\frac{1}{2}$ km.

Kuppikivien lähistöllä muisteltiin olevan vielä toisenkin uhrikiven. Vanhemmat paikkakuntalaiset eivät kuitenkaan tiedäneet siitä mitään. Tiedusteluissani päädyin siihen tulokseen, että tällä toisella uhrikivellä tarkoitettiin Rokkakiveä, Tapoilan kylän latvassa, ei kaukana Kuppikivestä. Rokkakivikin on iso maaperäinen kivi, jonka kaltevassa pinnassa on joitakin luontaisia, rapautuneita syvennyksiä. Tarinan mukaan oli "rokka-laiva" - mikä se oli, ei osattu selvittää - muinoin ajanut siihen.

Monilla muillakin pitäjän isoilla maakivillä on erikoisnimensä ja tarinansa. Esim. Hiiripellon kylässä on, lähellä edellämainittua Vuolteen uutta tonttia, Kyrönjoen vanhassa uomassa, entisen Hiirikosken alapuolella iso Helsingin kivi. Siihen kerrotaan sotalaivan joskus särkyneen. Tervajoen kylän latvassa on taas Rullon talon maalla kylästä karjatieta myöten n. 5 km Turukivi, jonka sivussa kerrottiin olevan kuoppia. Pankinjohtaja Tegengrenin, joka oli käynyt niitä katsomassa, sanottiin pitäneen niitä luontaisina.

Selkämäen kylän karjatien varressa, Torkkolan talon maalla on kivi, jossa kuuluu olevan käärmeen kuva. Pankinjohtaja Jacob Tegengren, joka oli käynyt sitä katsomassa, piti sitä epäilyksittä luontaisena.

=====

Tervajoen hautaraunioalueella kävin useimmilla Aittomäen, Karpinmäen, Uikunmäen, Laukkamäen - nämä neljä mäkeä ovat saman mäen eri osia ja haarautumia - sekä Pajuperkiön, Höysälän- ja Peltostenmäen raunioilla ottaen valokuvia (kuv. 6-10). Tallöin huomasin, että Aittomäen raunion n:o 105 silmäkivi oli räjäytetty nähtävästi rakennustarpeisiin; siitä oli vain vähäisiä rippeitä jäljellä. Samoin oli saman mäen raunion n:o 55 silmäkivi räjäyttämällä halaistu mutta jätetty paikoilleen (kuva 6). Murtopinnat olivat kummassakin tapauksessa tuoreenlaiset ja porauksen jälkiä oli näkyvissä. Nämä rauniot sijaitsevat nykyään tänne n. kymmenisen vuotta sitten uusjaon jälkeen muutetun,

Rullon talosta lohkaistun Mansikkamäen talon vieressä, raunio n:o 55 talon pohjoispuolella, raunio n:o 105 talon pihan eteläsivulla. Jälkimäisen raunion pohjoisreuna näyttää myös vähin vahingoittuneen pihan tasoituksesta. Mansikkamäen isäntä väitti jo "vanhojen miesten" särkeneen kivet.

=====

Merikaarron kylän Holttilanmaella on Reinholmin mukaan (SMYA XII, s. 183) ollut jokin linnoitus, joka olisi sijainnut niemessä joen rannassa. Koetin ottaa selvää tämän tiedon todenperäisyydestä, mutta tulokset jäivät kielteisiksi. N.s. Kapellinmäellä, jossa n. miespolvi sitten oli ollut suutari Kapellin torppa, Vaasaan mennessä tien oikealla puolen ja heti Holtin talon länsipuolella, on tosin maantien vierellä patterimainen, osaksi keinotekoinen harjanne, jonka päällä torppa on sijainnut ja jonka maantiestä poispäin oleva sivu on kivimuurilla tuettu. Holtin talon isäntä ei tienyt oliko tämä "patteri" ollut paikalla jo ennen Kapellin torppaa, mutta epäili, etteivät torpan pikkueläjäät olleet tällaista laitetta pystyneet kokoonkyhämään. Sopisi maantievarsi-patteriksi, mutta maantie kuuluu aikaisemmin kulkeneen paljon alempana, melkein jokirantaa myöten; nykyisellä paikallaan sen tiedettiin olleen korkeintaan vähän yli sata vuotta. Holtin talokin oli aikaisemmin sijainnut rannempana. Kapellinmäen "patterin" takana on luontainen, vallihautamainen notko. Notkon vastakkaisella pohjoisreunalla oli pari matalaa kiviaidan patkää. - Haastattelin muuten useampia kylän vanhuksia, mutta mistään linnoituksesta kylän alueella ei yksikään heistä ollut kuullut kerrottavan. Sen sijaan oli paljon muistitietoja Merikaarron verkatehtaasta ja lohipadoista. Olipa pari sotamuisteakin. Kauttulan kankaalla, Holtin talon maalla, oli jonkunlainen luola, jolla oli nimenä Sodanpiilo, ja Limppomäellä, kuunnalliskodista latvaan päin, oli ollut joku menestyksellinen kahakka ryssien tai kasakkojen kanssa.

Merikaarron kosket, Merikaarron koski (1,8 m) ja sitä alempi Kolkinkoski (1,3 m), ovat muuten juuri historiallisen ajan alkaessa ja kautta keskiajan olleet Kyrönjoen suukoskia, mistä kylän nimikin ilmeisesti on muistona. Joen vedenpinta on koskien yläpuolella 6,6 m yli meren pinnan ja rantaäyräät ovat matalia, n. miehen korkuisia (1-2 m), koskien alapuolella vain 3,5 m yli meren. Tämän aikuisia joen suuhaaroja on ehkä Merikaarrosta Tuovilan aseman seudulle johtava notko, jonka nimi vielä on Vasinjoki (ehkä Vasenjoki, sillä notko poikkeaa Kyrönjoesta vasemmalle). 1600-luvulla on jokisuu Valtionarkistossa säilytettyjen sen aikuisten karttojen mukaan (toinen Clas Claessonin tekemä v. 1651, toinen ilman tarkempaa aikamääräystä) Mustasaaren Voitilan kylässä, Orisaaren kohdilla.

=====

Lopuksi merkittäköön tähän muuan Etelä-Pohjanmaan rannikkopitäjien yleisistä, nopean maankohoamisen johdosta syntyneistä tarinoista. Vähänkyrön Savilahden kylän kalmistolöydöistään tunnetun Haavistomäen eteläpäässä on luhdalla muuan paikka, josta eläimet erittäin halukkaasti kuuluvat syövän kaiken ruohon. Hevosetkin laitumelle päästyään laukkaavat heti sinne vähäistä ruohonsänkeä nyhtämään. Kerrotaanpa lehmien syöneen paikalta rapaakin. Tämä johtuu tarinan mukaan siitä, että suolalaiva on joskus uponnut paikalle ja ruoho siinä on suolapitoisuutensa vuoksi tavallista mielisempää eläimille. Vöyrin Rekipellon kylän Havändanissa kerrottiin samantapainen tarina. Siellä oli Klemetsin talon luona savikuoppa, josta lehmien sanottiin juovan vettä erikoisen halukkaasti, koskapa suolalaiva oli muinoin uponnut paikalle ja vesi siinä oli vielä sen jäljiltä suolapitoista.

Tutkimukset Vähässäkyrössä suoritin elok. 31 ja syysk.
1-3 p. 1933.

Aarne Ayräpää

Väkäkylä, Kaavontölkki.



lev. 8983.

1. Kaavontölkki, niemi oikealla,
jokseenkin peljoista, Rysän-
Karin luota.

Valok. Arne Äyräpää 31.8.1933.

Vähäkylä, Hirvialto, Vuolle.



lev. 8992.

2. Hautausmaahan pölyä Vuolteen Falon
pihamaalta kaakosta päin. Va-
serimalla näkyvät 2 ristillä valkittuja
reunakiveä tulevat aittojen perustus-
toissa poistettaviksi.

Arne Ayräpää 3.9.1933.



lev. 8985.

3. Lätteistä paasista kaattu kiviriesi
hautausmaiden n:o: 32 ja 33 väli-
sen rätikon poikki Erkkilän talon
maalla, Orko-nimisessä paai-
kassa, pohjoisesta päin. Korkeus
yli meren pinnan 13.58-13.70 m. Täus-
talla Kyrönjoen laaksoon gontava
Mukko (vedenjakaja siltä Tahalla n.
13.80-14.80 m korkealla). Siltä luotee-
seen n. 75 m on kallioselänteessä
Erkkilän talon maalla saman rätikon län-
si puolella pari syyvenyötä (läpimitta
6 cm, syvyys n. 2 cm), joita sopii epäil-
lä uhrikuoiksi.

Valok. Aarne Äyräjä 1.9.1933.



lev. 8986.

4. Kalkki hakattua, ulrikuoppa-
maista syvennystä Kalliossa
Mullon talon asuinrakennuksen
eteläpuolella, läpimitaltaan
8-9cm, syvyydeltään 4-5cm, ei
aiivan syörcitä. Myöhemmin
selvisi, että Mullon talon grojat
olivat hakannet kuopat kal-
lion n. 30v. sitten nappipeli-
kuopiksi.

Valok. Arne Syrjämaa 1. 9. 1933.

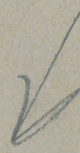


lev. 8984 (jfs. plät 7411)

5. Kaksi uhrikuoppaa (valokuvauksista varten liidutut) Ajapalon mäellä Sallin Falon maalla sijaitsevan uhrikiven laella, kiven yläältä kuvattuina. Heti kuoppien oikealta puolelta on lohjennut ja kiven viereen alassein pudonnut Kivilataska, jonka alla on ainakin 11 uhrikuoppaa, suurin n. 10-11cm:n läpimittainen ja 4-5cm:n syväinen. Kivi, jonka päällä kaikki kuopat ovat alkuaan olleet, on suunnitelmallisesti "Kuppikivi", n. 7m pitkä (SW-NE), 5,50m leveä ja 3,75m korkea, ja tasapäällinen.

Vähäkylä, Tervajoen kylä.

K. 4



6. Raunio n:o 55 Aittomäellä, Mon-
sikkamäen Falon poljoispuolella.
Lev. 8987.
Silmäkiwi, askettain halki räjäytetty.



7. Raunio n:o 62 Aittomäellä etelästä,
Lev. 8988
rauniolta n:o 60, jonka kiwia nä-
kyy etualalla.

Valok. Arne Äyräpää 2. 9. 1933.



9. Raunio n:o 102 Höysälänmäellä,
lev. 8990.
jok. idästä. Täällä vasemmal-
la näkyy rauniosta rakennettua ki-
vitaia.



10. Peltostenmäen raunio n:o 110 Luo-
lev. 8991.
Feesta päin

Vähäkero, Tervajoen kylä.



8. Raunis n:o 68 Karpinmäellä
leiv 8989.
etelästä päin.

Valok. Arne Syrjäpää 2. 9. 1933.

VÄHÄKYRÖ · SAARENPÄÄNKYLÄ · ERKKILÄN TALO ·

ORKO »JÄTTILÄISTEN TIE»

Kaivutönnöt 21/9 1984

Arne Äyräpää.

1:200

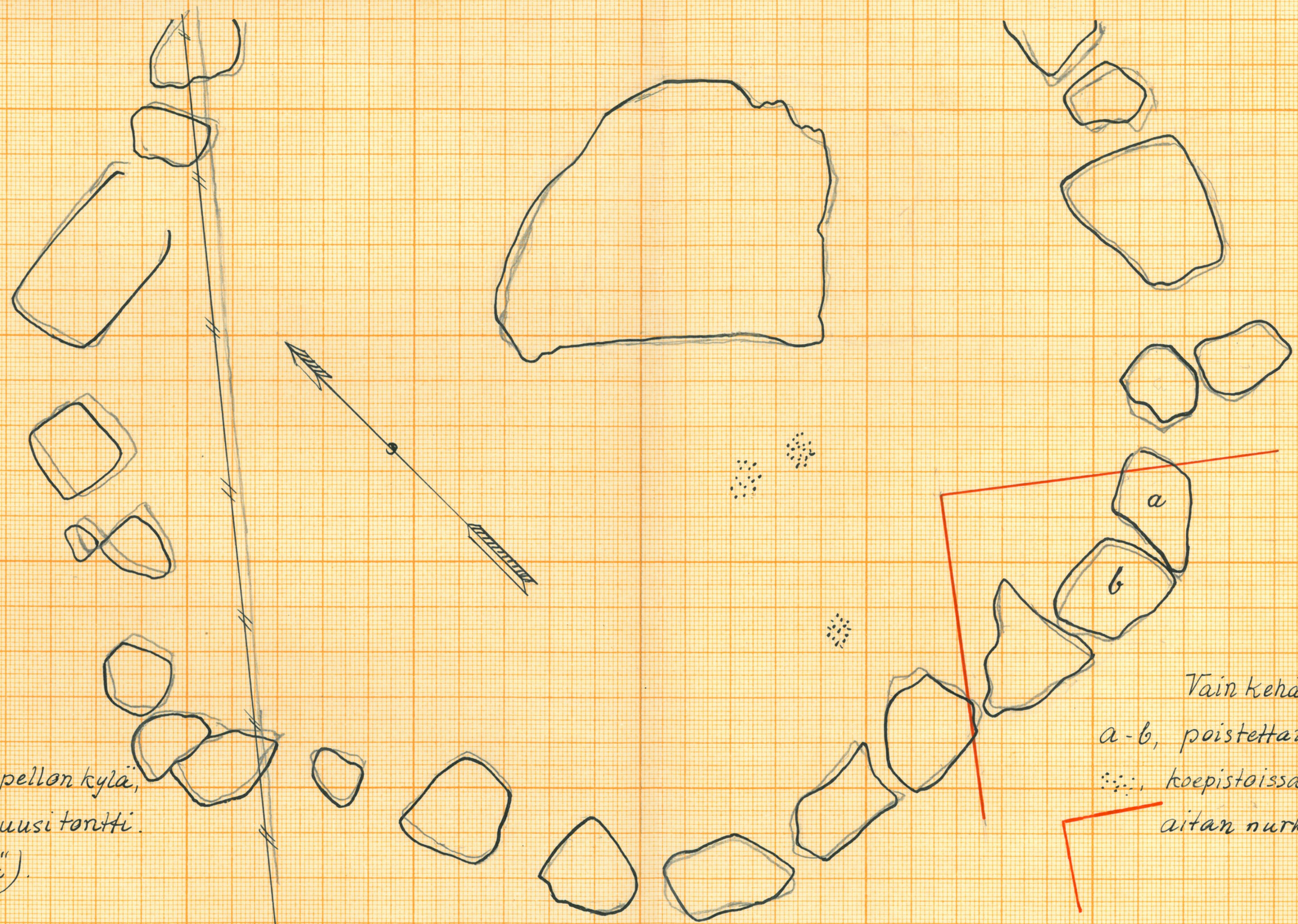
Metri.

(0.00-1.00) MAAN PINNAN &
(0.16-1.91) KIVIEN KORKEUS · VIEMÄRIOJAN · VEDEN PINNASTA ·
(JOKA N. 13,6 M · YLI · MER. P.)



Vähäkyrö, Hiiripellon kylä,
Vuolteen talon uusi tontti.
(Ojamaella).

A. Äyräpää 3.9.1933.



Vain kehäkivet merkityt.
a-b, poistettavia kiviä (rakennustöiden
voksi,
koepistoissa löyd. tuumuruja.
aitan nurkan asema, merk.

A. Ä. 20.9.1933

